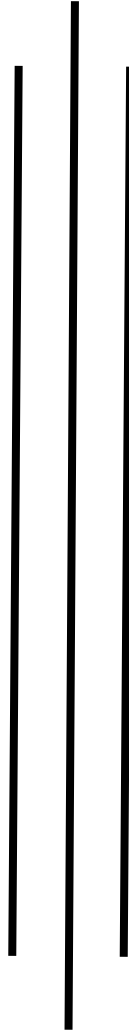




सत्रौ नगरसभाको बैठकमा नगर उपप्रमुख श्री राजेश बानियाँद्वारा प्रस्तुत
आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को जेष्ठ मसान्तसम्मको प्रगति समीक्षा र आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट
वक्तव्य



हेटौंडा उपमहानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

संवत् २०८२ साल असार १० गते मंगलवार

१७ औं नगरसभाका अध्यक्षज्यू,
सभाका सचिव तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
उपस्थित नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

१. गरिमामय यस सभामा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको उपप्रमुखको हैसियतले आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट प्रस्तुत गर्दछु ।
२. लोकतन्त्र प्राप्ति तथा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाको लागि समयसमयमा भएका राजनैतिक आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात सहिदप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
३. नेपालको संविधान जारी भएपछिको स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचनको चौथो वर्षको सुरुवातसँगै स्थानीय सरकारले गरेका उपलब्धिमूलक कार्यले गर्दा नगरवासीमा नयाँ उत्साह थपेको छ ।
४. संविधानको परिकल्पना अनुसार नगरको समग्र अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर, स्वतन्त्र तथा उन्नतिशील बनाउँदै नगर निर्माणका लागि नयाँ चरणको आर्थिक सुधार आवश्यक छ ।
५. आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा देखिएका चुनौती संबोधन गर्दै नगरवासीमा आत्मविश्वास र आशा जगाउने दस्तावेजका रूपमा यो बजेटलाई प्रस्तुत गर्दछु ।
६. नगरवासीको आधारभूत हक तथा अधिकारप्रति सचेत रहँदै "स्वच्छ, उत्पादनशील, समृद्ध शहर हेटौँडा" भन्ने सोचका साथ आर्थिक सुधारका कार्यक्रम अगाडि बढाउन यस बजेट केन्द्रित रहने छ ।
७. बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, सोह्रौँ योजना, दिगो विकासको लक्ष्य, चालु आर्थिक वर्षको समीक्षा, नगरसभामा पेस गरेको विनियोजन विधेयकको सिद्धान्त र प्राथमिकतालाई प्रमुख आधार बनाएको छु । त्यसैगरी विषयगत समिति, सभाका सदस्य, राजनैतिक दल, संघसंस्था, निजी क्षेत्र तथा विकास साझेदार एवम् सञ्चार क्षेत्रलगायत नगरवासीबाट प्राप्त सल्लाह सुझावलाई समेत प्राथमिकतामा राखेको छु ।

नगरसभा अध्यक्षज्यू,

अब म आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रमुख उपलब्धि सहितको समीक्षा गरिमामय सभासमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

पूर्वाधार निर्माणतर्फ

१. चालु आर्थिक वर्षका लागि पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ७७ करोड ४१ लाख ६२ हजार ६ सय ६७ रुपैयाँ बजेट विनियोजन भएकोमा जेठ मसान्तसम्ममा २७ करोड ५५ लाख ३४ हजार ५ सय २१ रुपैयाँ खर्च हुन गई ३५.५९ प्रतिशत वित्तीय प्रगति भएको छ । जस अन्तर्गत नगरस्तरीय योजना ३५ वटा र वडास्तरीय ९४१ वटा गरी ९७६ वटा सञ्चालन गरिएकोमा ३७७ वटा सम्पन्न भएका छन् भने ५९९ वटा चालु अवस्थामा रहेको छ । सम्पन्न योजनाहरूबाट २५ किलो मिटर क्रिकेट सडक निर्माण सम्पन्न भएको छ भने ४७० मिटर सडक कालोपत्रे, सडक ग्रेभल ५.५ कि.मि, खानेपानी पूर्वाधार ७ वटा, विद्यालय पूर्वाधार १३ वटा, पर्यटन पूर्वाधार १५ वटा, खेलकुद पूर्वाधार १७ वटा, गुम्बा पूर्वाधार सुधार १३ वटा, मन्दिर पूर्वाधार निर्माण २९ वटा र स्वास्थ्य पूर्वाधार तर्फ ७ वटा र शौचालय ११ वटा सम्पन्न भएका छन् । यसैगरी वस्ति

संरक्षण एवम् तटवन्धन तर्फ ३२ वटा, सिंचाई योजना ७ वटा, सामुदायिक भवन पूर्वाधार एवम् मर्मत संभार तर्फ ४३ वटा सम्पन्न भएका छन् ।

२. एक वडा एक खेलकुद पूर्वाधार निर्माण गर्दै जाने नीति अनुरूप हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ६ मा फुटसल र वडा नं. १४ मा व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ ।
३. वडा कार्यालयहरूको प्रशासनिक भवन क्रमशः निर्माण गर्दै जाने नीति अनुरूप चालु आर्थिक वर्षमा वडा नं. ५, ६ र १६, नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण चालु अवस्थामा रहेको छ । यसैगरी अधुरो स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन निर्माणलाई क्रमशः सम्पन्न गर्दै जाने नीति अनुरूप वडा नं. १, ४ र ५ को शहरी स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण सम्पन्न भई आफ्नै भवनबाट सेवा सुचारु गरिएको छ । जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरको लागत साझेदारीमा वडा नं. ९ को लामसुरे शहरी स्वास्थ्य केन्द्र निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
४. संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित विशेष अनुदान कार्यक्रमतर्फ वडा नं. ४ को श्रमिक मा.वि.भवन निर्माण कार्य चालु अवस्थामा रहेको छ । सशर्त अनुदान तर्फ वडा नं. ३ को राईटोल सडक स्तरीकरण र वडा नं. ७ को जेष्ठ नागरिक पार्क निर्माण सम्पन्न भएको छ । वडा नं. १५ को साङ्गदो पालरी गुम्बाको निर्माण कार्य चालु अवस्थामा छ । समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. १३ को पदमपोखरी मुख्य सडकको स्तरीकरण गर्ने कार्य चालु अवस्थामा रहेको छ । बागमती प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित सशर्त अनुदान कार्यक्रमबाट वडा नं. २, ४ र ५ को राजकुलो सरसफाई कार्य र वडा नं. १९ मा उप्रेती डाँडा सडक स्तरोन्नति कार्य सम्पन्न भएको छ । वडा नं. १० मा कोसेली घर, वडा नं. ६ मा रामकाजी पँधेरो भूमिगत सिंचाई निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ । बागमती प्रदेश सरकारको समपुरक अनुदान कार्यक्रमबाट कुखरेनी खोलादेखि औद्योगिक क्षेत्र हुँदै उत्तरपानी जाने सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । नगरपालिकाको आफ्नै श्रोतबाट वडा नं. १० को ज्ञानदा माध्यमिक विद्यालयको भवन निर्माण कार्य चालु अवस्थामा रहेको छ ।
५. नगर विकास कोष (TOWN DEVELOPMENT FUND) सँगको साझेदारीमा संचालित वडा नं. १० को एकिकृत वस टर्मिनल भवन आयोजना निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको छ । सडक बोर्ड नेपालको साझेदारीमा वडा नं. ४ को बुद्धपथ सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । उपमहानगरपालिका र बागमती प्रदेश सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको लागत साझेदारीमा प्रादेशिक तरकारी तथा फलफुल थोक बजार निर्माण सम्पन्न भई हस्तान्तरणको प्रक्रियामा रहेको छ ।
६. उपमहानगरपालिकाको सहयोगमा मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान हेटौडा अस्पतालमा बाल तथा प्रसुति कक्ष निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ ।
७. हेटौडा-११ सिमलटारमा उपमहानगरपालिका, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन नं. १ र हेटौडा खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड विच त्रिपक्षीय सम्झौता भई वृहत खानेपानी योजना निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ ।

८. अन्तरपालिका समन्वय कार्यक्रम अन्तर्गत जिल्लाभिन्न मनहरी गाउँपालिकाको वडा नं. ९ अग्नीहोत्राश्रममा प्रतिकक्षालय निर्माण र थाहा नगरपालिका वडा नं. ६ मा काफलडाँडा चैनपुर शिखराखेत पार्क निर्माणको लागि अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।
९. चालु आर्थिक वर्षमा भवन निर्माणको लागि पेश भएको अभिलेखिकरण ९०९, नक्सा नियमित ६२ र मापदण्ड अनुसारको पेश ३२० गरी जम्मा १३०१ पेश भएकोमा ५१० अभिलेखीकरण, ५४ नियमित तथा ३२३ मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गरिएको छ । राष्ट्रिय भुकम्प सुरक्षा दिवसको अवसरमा भुकम्प सुरक्षा सम्बन्धी प्रदर्शनी कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । साथै कार्यालयमा कार्यरत प्राविधिकहरूको लागि राष्ट्रिय भवन संहिता र G.I.S सम्बन्धी दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी ७ दिने तालिम सम्पन्न भएको छ ।

अब म सामाजिक विकासतर्फको कार्यक्रममा भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

सामाजिक विकासतर्फ

शिक्षातर्फ

१०. बाल विकास केन्द्रमा कार्यरत सहजकर्तालाई साविकमा खाइपाई आएको मासिक पारिश्रमिकमा रु. तीन हजार वृद्धि गरी रु. बीस हजार बनाई प्रोत्साहित गरिएको छ । नगरको शैक्षिक रूपान्तरण तथा विकासका लागि नगर शिक्षा नीति र नगर शिक्षा सुधार योजना तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
११. संस्थागत विद्यालयलाई सहजीकरण एवम् नियमन गर्न आवश्यक कानून बनाई वर्गीकरणका आधारमा शुल्क निर्धारण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
१२. विद्यार्थी सङ्ख्या र भूगोलका आधारमा प्राथमिक तहमा विद्यालय समायोजन तथा शिक्षक एवम् सहजकर्ताको दरबन्दी मिलान र व्यवस्थापन गरिएको छ । उच्च शिक्षातर्फ चिकित्सा शिक्षा अध्ययनका लागि ४ जना र अन्य विभिन्न विधामा अध्ययनरत १२८ विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको छ ।
१३. बालबालिकालाई विद्यालय तथा उच्च शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित हुन नदिन मेयर केयर कार्यक्रम (छात्रवृत्ति, पोसाक, शैक्षिक सामग्री) लाई प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ । शैक्षिकसत्र २०८१ देखि लागू हुने गरी आधारभूत तह कक्षा ४-८ को स्थानीय पाठ्यक्रम विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएकोमा शैक्षिकसत्र २०८२ देखि लागू हुने गरी स्थानीय पाठ्यक्रम हाम्रो हेटौँडाको अध्ययनका लागि स्रोत सामग्री तयार गरिएको छ ।
१४. निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र र शिशु स्याहार केन्द्रलाई व्यवस्थित एवम् नियमन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी यस्ता विद्यालयको दर्ता प्रक्रिया सम्पन्न भएको छ ।
१५. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ को दफा ३६ को प्रतिवेदन प्रयोजनार्थ नगर क्षेत्रभित्र सार्वजनिक र निजी विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाको संख्या शैक्षिक सत्र २०८१ को ६००७९, आधारभूत तहसम्म विद्यालयमा भर्ना भएका बालबालिकाको सङ्ख्या ४५९४५, विद्यालयमा भर्ना भई शैक्षिक सत्र २०८१ मा आधारभूत तहको शिक्षा पुरा नगरी विद्यालय छाड्ने र अन्यत्र विद्यालयमा स्थानान्तरण हुने विद्यार्थी संख्या १०८७ रहेका छन् ।
१६. विद्यालयमा गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभूतिका लागि अभ्यासमा ल्याएको शिक्षक बैंकको प्रभावकारी कार्यान्वयन भई बालबालिकाको सिकाइ आपूर्णको सुनिश्चितता भएको छ ।

१७. विद्यालय तहदेखि नै खेल प्रतिभा प्रस्फुटनको अवसर प्रदान गर्न राष्ट्रपति रनिङ शील्डका अतिरिक्त क्रिकेट, मेयर कप फुटबल, उपमेयर कप भलिबल, राष्ट्रिय महिला भलिबल लगायतका खेल सञ्चालन भएका छन् । त्यसैगरी राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा हुने विविध खेलमा खेलाडी सहभागिताको प्रत्याभूति भएको छ ।

१८. कक्षा ८ को नगरपालिका स्तरीय परीक्षामा ४०२३ जना विद्यार्थी समावेश भएकोमा नियमित परीक्षामा ३४९२ जना विद्यार्थी ग्रेडेड भएका छन् भने ग्रेड बृद्धि परीक्षामार्फत् १८५ जना विद्यार्थी ग्रेडेड भई कक्षा ९ मा अध्ययन गर्ने अवसर प्राप्त गरेका छन् ।

युवा तथा खेलकुदतर्फ

१९. यस उपमहानगरपालिका भित्रका ११३ जना किशोरकिशोरीलाई Career Counselling कार्यक्रम, विद्यालयमा अध्ययनरत १३५ जना किशोरी छात्रालाई आत्मरक्षा सम्बन्धी तालिम सम्पन्न भएको छ ।

२०. काठमाण्डौमा सम्पन्न १६ औँ काठमाण्डौ एजलेटिक्स प्रतियोगिता, रत्ननगर मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता, बुटवलमा भएको राष्ट्रिय स्तरको मेयर कप स्नुकर च्याम्पियन प्रतियोगिता, जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शील्ड प्रतियोगितामा उपमहानगरपालिकाको तर्फबाट खेलाडी सहभागी गराई उत्कृष्ट नतिजा हाँसिल गरिएको छ ।

२१. नगर खेलकुद विकास समितिको आयोजनामा अनुपम घलान Under Sixteen फुटबल प्रतियोगिता, उपमहानगरपालिका स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शील्ड प्रतियोगिता, शिक्षक भलिबल प्रतियोगिता, मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता सम्पन्न गरिएको छ ।

२२. मकवानपुर जिल्ला फुटबल संघको आयोजना तथा जिल्लाका स्थानीय तहहरूको लागत साझेदारीमा पहिलो पटक सहिद स्मृति राष्ट्रिय महिला फुटबल गोल्ड कप सम्पन्न भएको छ ।

२३. विभिन्न खेल प्रतियोगिता आयोजनाका लागि भुटनदेवी क्लब, नेपाल सितोरियो करँते सँघ, बागमती प्रदेश फुटबल संघ, केशवलाल स्मृति प्रतिष्ठान लगायतका खेल संस्थाहरूलाई प्रतियोगिता आयोजनार्थ आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

स्वास्थ्यतर्फ

२४. स्वास्थ्य सेवाको रिपोर्टिग सिस्टमलाई प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य संस्थाहरूको online entry DHIS2, eTB, eLMIS eHMIS सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाबाट सञ्चालन गरिएको छ ।

२५. उपमहानगरपालिकामा सञ्चालित सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाबाट स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरि PNC जाँच तथा पोषण कोशेली वितरण मार्फत् ७३५ आमाहरूलाई सुबिधा उपलब्ध गराइएको छ ।

२६. हेटौँडा अस्पतालबाट निशुल्क डायलाइसिस सेवा प्रदानका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापनमा सहयोग गरिएको छ । सामुदायिक आँखा अस्पताललाई अस्पताल सेवा विस्तारमा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ । नारायणी यातायात व्यवसायी संघ मार्फत संचालित एम्बुलेन्स सेवा सुचारुका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

२७. राष्ट्रिय भिटामिन ए कार्यक्रम अन्तर्गत कार्तिक र वैशाखमा सञ्चालित अभियानमा १२६८९ जना बालबालिकालाई भिटामिन ए र ११४७८ जना बालबालिकालाई जुकाको औषधि खुवाइएको छ ।

३१ वटा गाउँघर क्लिनिक मार्फत् ६७६९ जना, ४७ वटा खोप क्लिनिक मार्फत् १७३९० जना,

- १२ जना महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका मार्फत ४४२८१ जनालाई प्रत्यक्ष स्वास्थ्य सेवा तथा परामर्श २२ वटा स्वास्थ्य संस्थाको संयोजनमा उपलब्ध गराइएको छ।
२८. विभिन्न संस्था तथा निकायको साझेदारीमा नगरका ८ स्थानमा महिलाको पाठेघर मुखको क्यान्सर जाँच (VIA), निशुल्क शिविर, दन्त उपचार लगायतका अन्य स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिएको छ।
२९. उपमहानगरपालिका र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मकवानपुर बीच भएको सम्झौता बमोजिम उपचारको क्रममा विरामीलाई आवश्यक ४९९ युनिट रगत निःशुल्क उपलब्ध गराइएको छ।
३०. चालु आर्थिक वर्षमा कडा रोग उपचारको लागि २६८ जनालाई विपन्नताको सिफारिस सहित १८० परिवारलाई स्वास्थ्य विमामा आवद्ध गरिएको छ। साथै कडा रोग उपचार खर्च पाउने तर गरिव परिवार परिचयपत्र नभएर उक्त सुविधा नपाउने ३१७ जना मध्ये ७१ घर परिवारलाई स्वास्थ्य विमामा आवद्ध गरिएको छ।
३१. डेगु रोगको प्रकोप नियन्त्रणका लागि पालिकाबाट वडा स्तरीय-१८, विद्यालय स्तरीय-५५, टोल तथा समुदाय स्तरीय-४२७, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका स्तरीय-९२ गरि कूल ५९२ समूहमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सहित लार्भा खोजी र नष्ट अभियान सम्पन्न गरिएको छ।
३२. नगर क्षेत्रमा रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई सुरक्षित खानेपानी सम्बन्धी तालिम, होटल व्यवसायीलाई खाद्य स्वच्छता सम्बन्धी तालिम, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम (Module-4), स्वास्थ्य संस्थाका नर्सिङ कर्मचारीलाई VIA तालिम, स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई eHMIS तालिम सञ्चालन गरिएको छ। सम्पूर्ण वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट साप्ताहिक रूपमा पाठेघरको मुखको क्यान्सर (VIA परिक्षण सेवा) नियमित रूपमा २०८२ बैशाखबाट सुरुवात गरिएको छ।
३३. नगर तथा नगरका सम्पूर्ण वार्डलाई पूर्ण खोप दिगोपना सुनिश्चितता तथा पालिका घोषणाको तयारीको काम सम्पन्न भई चालु आर्थिक वर्षको अन्तसम्ममा घोषणा गरिनेछ।
३४. नगरका २२ वटै स्वास्थ्य संस्थाबाट भएका कामको २०८१ चैत्रबाट eHMIS प्रणाली मार्फत Digital Recording Reporting शुरु गरिएको छ।

महिला तथा बालबालिका विकासतर्फ

अव म महिला तथा बालबालिका विकास महाशाखाबाट सम्पादन भएका कामको प्रगति समीक्षा पेश गर्दछु।

३५. बालमैत्री स्थानीय शासनका लागि पूरा गर्नुपर्ने ५१ वटा सूचकहरू पूरा गरी १९ वटै वडा तथा उपमहानगरपालिकालाई निकृष्ट बालश्रममुक्त, बालविवाहमुक्त तथा बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त स्थानीय तह घोषणा गरिएको छ।
३६. बालमैत्री स्थानीय शासनको दिगोपनाको लागि १९ वटै वडा र समग्र नगरको पञ्चवर्षिय रणनीतिक योजना र पञ्चवर्षिय लगानी योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
३७. वडा नं. ५ मा रहेको पुष्पलाल पार्क र वडा नं. ४ मा रहेको चिल्डेन पार्कमा समग्र बालबालिकाको लागि बालमैत्री सिकाई स्रोत केन्द्र सञ्चालन गरिएको छ। ३९१ बाल समूह/संजालको सहभागितामा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दै बाल अधिकार प्रवर्द्धन गर्नमा परिचालन गरिएको छ।

३८. यस उपमहानगरपालिकाको विभिन्न स्थानबाट २५ जना बालश्रममा रहेका बालबालिकाको उद्धार तथा पारिवारिक पुनर्स्थापना गरिएको छ । साथै कठिन परिस्थितिमा रहेका ८ जना बालबालिकालाई बालगृहमा सिफारिस एवम् २ वटा बाल विवाह रोकिएको छ ।
३९. आमा बाबु विहिन बालबालिका संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत २९ जना बालबालिकाहरूलाई मासिक रु.२ हजार बैंक खाता मार्फत् उपलब्ध गराई पठनपाठनमा सहयोग गरिएको छ ।
४०. बालभेला आयोजना गरी योजना तर्जुमा, प्राथमिकीकरण, अभिभावकसँग किशोरकिशोरी कार्यक्रम, बाल संजाल/समूहका बालबालिकालाई अवलोकन भ्रमण, साईवर अपराध, बालविवाह, बालयौन दुर्यवहार, मानव बेचबिखन विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
४१. बालगृहको अनुगमन गरी संरक्षणमा रहेका पारिवारिक पुनर्मिलन गर्न संभव भएका बालबालिकाको आफन्त खोजी गरी पुनर्मिलन साथै बालगृह व्यवस्थित र नियमित बनाउने कार्यमा सहजीकरण गरिएको छ । मकवानपुर बहिरा संघसँगको सहकार्यमा बहिराहरूको भाषा सहजीकरणको लागि दोभाषेबाट सेवा प्रवाह भइरहेको छ ।
४२. ज्येष्ठ नागरिका अनुभव आदानप्रदान, भलाकुसारी एवम् मनोरञ्जनका लागि वडा नं. १० र १८ मा ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र सञ्चालनमा ल्याइएको छ । बालबालिकालाई नैतिकवान, आचरणयुक्त बनाई ज्येष्ठ नागरिक प्रतिको सामिप्यता अभिवृद्धि गर्नका लागि वडा नं. १, २, ३, ८, ९ र १० गरी ६ वटा वडामा ज्येष्ठ नागरिक र बालबालिकाबीच अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । ॐ वृद्धाश्रम र दिव्यसेवा निकेतनमा १/१ जना ज्येष्ठ नागरिक स्याहारकर्ता व्यवस्थापनमा सहयोग गरिएको छ । ज्येष्ठ नागरिकहरूमा अन्तरनिहित विविध मौलिक प्रतिभा प्रष्फुटन हुने गरी ज्येष्ठ नागरिक वृहतकला प्रदर्शनी कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ ।
४३. किशोरीहरूको समसामयिक विषयमा भएका जिज्ञासाहरूको सम्बोधन गर्न किशोरी संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । १९ वटै वडामा कार्यरत वडा सचिव र सहायक कर्मचारीलाई कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्यवहार विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
४४. विभिन्न संस्थासँगको सहकार्यमा महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, ज्येष्ठ नागरिक दिवस, अन्तर्राष्ट्रिय अपाङ्गता दिवस, अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, बालदिवस, राष्ट्रिय महिला अधिकार दिवस लगायतका दिवसहरू विविध कार्यक्रमका साथ मनाइएको छ ।
४५. नगरस्तरीय महिला जागरण समूहसँगको समन्वयमा वडा नं. २ र वडा नं. १७ मा क्रमशः दुवोको माला र मस्यौरा बनाउने तालिम सञ्चालन गरिएको छ । १९ वटै वडामा वडास्तरीय महिला जागरण समूहको पदाधिकारीहरूलाई लैङ्गिक हिंसा, घरेलु हिंसा र मानव बेचबिखन विरुद्ध अभिमुखिकरण कार्यक्रम साथै बालबालिकाहरूलाई LGBTIQ सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
४६. मानव अधिकारका लागि एकल महिला समूहको समन्वयमा सीप सिकेका १२ जना विपन्न एकल महिलाहरूलाई सिलाई मेसिन वितरण गरी आयआर्जनमा जोडिएको छ । अल्पकालीन आश्रयस्थल (जिल्ला सेवा केन्द्र) बाट लैङ्गिक हिंसा पिडित तथा प्रभावित १०६ जनालाई सेवा प्रवाह गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई हिल चेयर वितरण गरी जीवनयापनमा सहजता ल्याउन सहयोग गरिएको छ ।

संघ संस्था तथा समुदाय परिचालनतर्फ

४७. जात्रा, पर्व, उत्सव, संस्कृति संरक्षणतर्फ १२ वटा कार्यक्रम, संस्कृति संरक्षणका लागि ८ वटा संस्था तथा समूहलाई बाधवादन सामग्री उपलब्ध गराइएको छ ।
४८. नेवा: सांस्कृतिक पुच, सिस्नुपानी नेपाल, आमाघर मनहरी, वासुदेव रिजाल स्मृति प्रतिष्ठान, आँचल साहित्य कला पुञ्ज, साहित्य संगम मकवानपुर, मातृभूमि साहित्य समाज लगायत संघसंस्थासँगको सहकार्यमा कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् ।
४९. हिंसा पिडित महिलाहरुको उपचार, परामर्श तथा पुनर्स्थापनाको लागि हेटौँडा अस्पतालमा स्थापना गरिएको एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रको सञ्चालनमा सहकार्य गरिएको छ । साथै एचआईभि संक्रमित तथा प्रभावित २९ बालबालिकालाई मासिक रु.२ हजारका दरले पोषण तथा शैक्षिक सहयोग उपलब्ध गराइएको छ । लागु औषध दूर्यसनीको उपचारको लागि सञ्चालित पुनर्स्थापना केन्द्रहरु मार्फत् सीपमूलक तालिम कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।
५०. टोल विकास संस्था नगर समन्वय समितिसँगको सहकार्यमा टोल विकासको संस्थागत सुदृढिकरण र सदस्यको क्षमता तथा सीप विकासका लागि विविध कार्यक्रम सञ्चालन भएका छन् ।
५१. उपमहानगर क्षेत्रका क्याम्पस, विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी तथा अभिभावक एवम् अगुवा महिलाका लागि लागु औषध दूर्यसन, प्रविधिको सदुपयोग र आत्महत्या न्यूनिकरण लगायतका विषयमा ३० वटा सचेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् ।
५२. संस्कृति प्रवर्द्धनतर्फ छट पुजा, विषासय पुजा, बुद्ध जयन्ती समारोह, तामाङ्ग महोत्सव, थारु महोत्सव, छोर्वा बोम्बो तालीम, ल्होसार कार्यक्रम, तामाङ्ग लिपी प्रशिक्षण लगायतका कार्यक्रम सम्बन्धित संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा सम्पन्न भएका छन् ।

सामाजिक सुरक्षा र घटना दर्तातर्फ

५३. चालु आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्तातर्फ जेष्ठ नागरिक (६८ वर्षभन्दा माथि) ९ हजार ३१७ जना, जेष्ठ नागरिक दलित (६० वर्षभन्दा माथि ६८ भन्दा कम) ३७८ जना, एकल महिला (६० वर्षभन्दा माथि ६८ भन्दा कम) १ हजार १४६ जना, विधुवा महिला (जुन सुकै उमेर) २ हजार ५२२ जना, पूर्ण अपाङ्गता ३३१ जना, अति अशक्त अपाङ्ग ६५८ जना र ५ वर्ष मुनिका दलित बालबालिका बाल संरक्षण अनुदान ६०६ जना गरी कुल १४ हजार ९ सय ५८ जना लाभग्राहीले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्दै आएका छन् ।
५४. चालु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्तसम्ममा जन्म दर्ता २ हजार २००, मृत्यु दर्ता ८९५, विवाह दर्ता १ हजार २५०, सम्बन्ध विच्छेद २६०, बसाइसराई गरी आउने परिवार संख्या ७४५ र बसाइसराई जाने परिवार संख्या ४३६ गरी जम्मा ५ हजार ७८६ घटना दर्ता भएका छन् ।

आदरणीय सभाध्यक्षज्यू,

अब म आर्थिक विकासतर्फको कार्यक्रममा भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त विवरण पेस गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

कृषि विकासतर्फ

५५. कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाई कार्यक्रम मार्फत् ६ हेक्टर खेतीयोग्य जमिनमा थप सिंचाई विस्तार गरिएको छ ।
५६. कृषि यान्त्रिकीकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत ५० प्रतिशत अनुदानमा २३ वटा कृषक समूह, कृषि सहकारी, फार्म तथा कृषकहरु छनौट भई १९ वटा हाते ट्र्याक्टर, ४१ वटा मकै छोड्याउने

मेसिन, ७१ वटा ई-स्प्रेयर, ७९ वटा मकै रोप्ने मेसिन, १ वटा कम्बाईन मिल र १ वटा पानी तान्ने पम्प लगायतका यन्त्र उपकरण वितरणको प्रकृया चालु आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने गरी खरिद सम्झौता भएको छ ।

५७. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा तथा बेरोजगार युवाहरूलाई लक्षित गरी कृषिमा आकर्षित गर्न युवा लक्षित कृषि विकास कार्यक्रम, अदुवा, वेसार, पिडालु, सखरखण्ड, तरुल, अकबरे खुर्सानी, प्याज, लसुन, कागती खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
५८. नगर क्षेत्रमा उन्नत बाली प्रवर्द्धनका लागि किसानहरूलाई उन्नत बालीको बीउमा अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत उन्नत तरकारीको ३५०० मिनिकिट वितरण तथा परिक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
५९. वडा नं. ३, १२, १३ र १४ मा किसान सूचीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत थप ४९९७ घरधुरीको तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्न भएको छ । कृषकलाई खोजपूर्ण सिकाई प्रदान गर्ने उद्देश्यले वडा नं. १२ र मनटार र वडा नं. १८ गुम्बाडाँडामा काउली बालीमा २ वटा कृषक पाठशाला सञ्चालन गरिएको छ । माटो परिक्षण प्रयोगशालामा ५०० माटोको नमूना जाँच सम्पन्न गरिएको छ । ५ वटा च्याउ उत्पादक फार्म मार्फत च्याउ खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
६०. संघीय सरकार र उपमहानगरको लागत साझेदारीमा खरिद गरिएको कृषि एम्बुलेन्स हेटौँडा-१३ स्थित आधामार कृषक समूह मार्फत सञ्चालनमा ल्याइएको छ । संघीय सरकारको सशर्त अनुदान तर्फ धानको नयाँ पकेट क्षेत्र विस्तार हेटौँडा-१७ मा सञ्चालन गरिएको छ ।
६१. प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा कृषि विकास कार्यालय मार्फत उपमहानगरको २० प्रतिशत साझेदारीमा एक वडा एक कृषि उत्पादन कार्यक्रम (पञ्च वर्षीय योजना) अन्तर्गत हेटौँडा-१३ मा मेवा खेती तथा हेटौँडा-१ मा कोदो खेती कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
६२. विभिन्न वडाहरूमा विभिन्न बालीमा विभिन्न समयमा देखिएका समस्याहरूको समाधानका लागि अति आवश्यक रासायनिक विषादी खरिद गरी सेवा केन्द्र मार्फत वितरण गरिएको छ । विभिन्न समयमा आकस्मिक बाली उपचार शिविर सञ्चालन गरिएको छ ।
६३. कृषि सामग्री कम्पनी र साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन लि.बाट प्राप्त ८६२ मे.टन. यूरिया र ५४० मे.टन. डि.ए.पि. मल इजाजत प्राप्त फर्म तथा सहकारी मार्फत वितरणको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
६४. प्रदेश सरकारको अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत हेटौँडा-१६ मा तरकारी खेती प्रवर्द्धन, हेटौँडा-९ मा महिला कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन, हेटौँडा-१५ मा तरकारी तथा फलफूल प्रवर्द्धन, हेटौँडा-१४ मा गुन्द्रुक प्रवर्द्धन, हेटौँडा-६ र १२ मा टनेल निर्माण तथा हेटौँडा-१८ मा बेसार प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत कूल २० वटा संस्थाहरूसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
६५. आकस्मिक बाली क्षतिपूर्ति सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत धान, मकै, फलामे तथा बाँसको टनेलमा रहेका गोलभेंडा बालीहरूमा वर्षा तथा रोग किराका कारण बाली क्षति भएका ४५ जना कृषकलाई क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराइएको छ ।

पशुपन्छी विकासतर्फ

६६. पशुपालन गरिरहेका कृषकहरूको समस्या पहिल्याउन तथा समाधान गर्नका लागि ७ वटा पशु सेवा केन्द्रहरू मार्फत दैनिक रुपमा उपचार सेवा, गोबर परिक्षण, कृत्रिम गर्भाधान सेवा सञ्चालनमा रहेको छ ।

६७. चार वटा दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थालाई ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा मिल्क एनालाईजर तथा १ वटा निजी फर्मलाई मिल्किङ्ग मेशिन खरिद गर्न सहयोग गरिएको छ ।
६८. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएर पशुपालन व्यवसायमा लागेका युवा तथा बेरोजगार युवालाई लक्षित गरी पशुपालन व्यवसायमा आकर्षण गर्न युवा लक्षित पशुपालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
६९. पाडापाडी प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत १ वटा सहकारी संस्था, १ वटा कृषक समूह र ३ वटा निजी फर्मसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । लोकल कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ३ र १६ का १/१ वटा कृषक समूह र २ वटा निजी फर्मसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ३ मा २ वटा फर्मसँग सम्झौता गरी कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।
७०. गरिव विपन्न, दलित तथा एकल महिला पशुपालन कार्यक्रम अन्तर्गत १८ जनासँग, वंगुर प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत २१ जनासँग सम्झौता गरी कार्य सम्पन्न गरिएको छ । वडा नं. १० मा बधशाला निर्माणका लागि माछामासु व्यवसायी संघसँग सम्झौता गरी निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ ।
७१. पशु सेवा कार्यालयसँगको सहकार्यमा सप्ताहव्यापी पि.पि.आर. खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरी २९००० डोज, वडा नं. १६, १७ र १८ मा लम्पि स्किन रोग विरुद्धको ५००० डोज तथा नगरका १९ वटै वडामा २३१०० डोज खोरेत रोग विरुद्धको खोप कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । विश्व रेविज दिवसको दिन कार्यक्रम सञ्चालन गरी सप्ताहव्यापी रेविज रोग विरुद्धको खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरी २०० वटा कुकुरलाई निःशुल्क खोप लगाइएको छ ।
७२. चालु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्तसम्ममा १८९९८ पशुपन्छीलाई मेडिकल उपचार सेवा, ६९४ पशुपन्छीलाई गाईनेलोजिकल सेवा, ८९७ पशुपन्छीलाई माईनर सर्जिकल सेवा, १८६९ पशुपन्छीको प्रयोशाला परिक्षण सेवा, २८९ पशुपन्छीको विभिन्न सिफारिस सेवा, ८८६९ पशुलाई कृत्रिम गर्भाधान सेवा, ४७८० पशुपन्छीलाई निःशुल्क औषधी वितरण सेवा तथा ७६३ बोकाहरुलाई वन्ध्याकरण सेवा ७ वटा पशु सेवा केन्द्रहरु मार्फत् सञ्चालन गरिएको छ ।
७३. उत्पादनमा आधारित दुधमा प्रोत्साहन कार्यक्रम अन्तर्गत २६ वटा दुग्ध उत्पादन, प्रशोधन तथा वितरण गर्ने सहकारी संस्था, कृषि सहकारी संस्था, साना किसान कृषि सहकारी संस्थालाई प्रति लिटर रु.१.२९३ का दरले अनुदान वितरण गरिएको छ । पशु आहाराका लागि जै र वर्षिम घाँसको विउ सेवा केन्द्र मार्फत् वितरण गरिएको छ ।

उद्योग तथा सहकारीतर्फ

७४. स्वरोजगार सिर्जनाका लागि सञ्चालित वारिष्ठा, हर्षिक फिनेल बनाउने, हाते कढाई तालिम, ब्यूटिपार्लर तथा श्रृंगार तालिम, अचार बनाउने तालिम, थान्का हस्तकला तालिम, ढाका सम्बन्धी एडभान्स तालिम, चिप्स बनाउने तालिम जस्ता कार्यक्रम मार्फत् २३१ जनालाई सीपमूलक तालिम प्रदान गरिएको छ ।
७५. साना उद्यम विकास तथा प्रविधि हस्तान्तरण अन्तर्गत ग्लिल सामग्री, सैलुन सामग्री, ठेलागाडा, सिलाई मेशिन, डिजिटल काँटा, चिया पसल सामग्री, चटपटे सामग्री, मोही घर सञ्चालन सामग्री, आरन सामग्री

लगायतका सामग्री लागत साझेदारीमा उपलब्ध गराई १५ जना साना व्यवसायीहरूको व्यवसाय प्रबर्द्धन कार्य सम्पन्न भएको छ ।

७६. गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ६७ जनालाई उद्यमशिलता विकास तालिम सञ्चालन एवम् चिप्स व्यवसाय र गुन्द्रुक उद्योग व्यवसाय प्रबर्द्धनका लागि प्रविधि हस्तान्तरण गरिएको छ ।

७७. घरेलु तथा हस्तकला सामग्रीहरूको प्रदर्शनी तथा बिक्रीका लागि वडा नं. १० मा निर्माणाधिन कोशेली घरको निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको र कंचनजंघा कृषि सहकारी लघु उद्यमी उद्योग, हेटौडा १२ बाट उत्पादित गुन्द्रुकको बजारीकरणका लागि भवन निर्माण तथा फर्निचरको कार्य सम्पन्न भएको छ ।

७८. उद्योग संघ मकवानपुरसँगको सहकार्यमा Business Incubation Center सञ्चालन गरी नव उद्यमी तथा उद्यमी प्रबर्द्धन कार्यक्रम, बुट क्याम्प सञ्चालन तथा व्यवस्थापन जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । उद्यमीको व्यवसाय प्रबर्द्धन तथा नव व्यवसायीलाई मार्गदर्शन समेतका लागि उद्यमीसँग रेडियो तथा टिभी कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

७९. उपमहानगरपालिकाको संयोजनमा ७ पटक एवम् अन्य सरोकारवाला सरकारी निकायको संयोजनमा १३ पटक बजार अनुगमन गरिएको छ । उपमहानगरपालिकाबाट सञ्चालित खाद्य प्रयोगशालामा पानी, मह, दुध र तोरीको तेल समेत ४७ वटाको नमूना परिक्षण कार्य सम्पन्न भएको छ । बजार अनुगमनका क्रममा तोकिएको गुणस्तर एवं मापदण्ड अनुसार नभएका खाद्यान्नहरू जफत गरी नष्ट एवम् जरिवाना गरिएको छ ।

८०. नगर क्षेत्रभित्र रहेका सहकारीहरूलाई एकीकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नका लागि कोपोमिस प्रणालीमा आवद्ध गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा सहकारी संस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारी ६० जनालाई लेखा व्यवस्थापन र कोपोमिस तालिम प्रदान गरिएको छ ।

८१. बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको नमूना विनियम स्वीकृत गरी सोही बमोजिम सहकारी संस्थाहरूको विनियम पुनर्लेखन र संशोधन प्रकृया अगाडी बढाइएको छ ।

पर्यटन विकासतर्फ

८२. आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक भित्र्याउन नगर र आसपास क्षेत्रमा रहेका ऐतिहासिक, धार्मिक, प्राकृतिक एवम् साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण तथा प्रबर्द्धन गर्न भौतिक पूर्वाधारमा लगानी गरिएको छ ।

८३. आन्तरिक पर्यटनमा टेवा पुर्याउन खाना महोत्सव एवम् स्थानीय उद्यम प्रबर्द्धन मेला आयोजना गरिएको छ । साथै होमस्टे स्थापना तथा व्यवस्थापनको लागि सम्भाव्यता अध्ययनको कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

श्रम तथा रोजगारतर्फ

८४. चालु आ.व.को जेष्ठ मसान्तसम्म १०१४ जना बेरोजगार व्यक्तिहरू सूचीकृत गरी विवरण EMIS प्रणालीमा प्रविष्ट गरिएको छ । रोजगार कार्यक्रम मार्फत् नगर क्षेत्रमा रहेका बेरोजगार सूचीमा सूचीकृत कामदारलाई आवश्यक अभिमुखिकरण गरी नगरभित्र ८ वटा श्रममूलक आयोजना (जाली

भर्ने, पाईप विछ्याउने, सडकमा रंग लगाउने, नाला/कुलो मर्मत, गोरेटो खन्ने आदि) सञ्चालनमा परिचालन गरिएको छ ।

८५. बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकाहरूका लागि पुनः श्रम स्वीकृति लिनु पर्ने व्यवस्था बमोजिम हालसम्म ४९ जनालाई श्रम स्वीकृतिको लागि सहजीकरण गरिएको छ ।
८६. महिलालाई रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न बागमती प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी १६ जना महिलालाई ड्राइभिङ तालिम, सूचीकृत श्रमिकहरूलाई लक्षित गरी ५० दिने "Road Repair and Maintenance" तालिम र कफिमेकर (वारिस्टा) सीप तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
८७. महिला लक्षित रोजगारी प्रवर्द्धन गर्न १२ वटा तयारी क्लब गठन भई १० वटा वडामा मासिक बैठकहरू सम्पन्न गरिएको छ । महिला लक्षित रोजगारी तयारी क्लब कार्यक्रमबाट महिलाहरूलाई २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तथा ३ दिने साबुन सरफ हार्पिक बनाउने तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
८८. बैदेशिक रोजगारीमा गई समस्यामा परेका श्रमिकको उद्धार तथा राहत वितरणको लागि फेमिस FEWMIS system मार्फत राहत तथा उद्धार कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
८९. सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित आप्रवासी स्रोत केन्द्रबाट बैदेशिक रोजगारमा जाने सोच बनाएका ६१३५ जनालाई सूचना तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराइएको छ । बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी समस्या १३३ केस आएकोमा ६२ वटा केस समाधान गरिएको छ । उपमहानगरपालिकामा बैदेशिक रोजगारका कारण मानसिक समस्यामा परेका १४ जनालाई व्यक्तिगत मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराइएको छ ।
९०. आठ वटा टोल तहमा सुरक्षित बैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम र समुदाय तथा विद्यालयमा आधारित ५/५ समूहमा २७५ जनालाई वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालन गरिएको छ ।
९१. सामी कार्यक्रम अन्तर्गत प्रहरी, स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, स्वास्थ्यकर्मी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, पत्रकारसँग छुट्टा छुट्टै कार्यक्रम आयोजना गरी सामी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने विषयमा अभिमुखिकरण तथा छलफल गरिएको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू,

अब म सुशासन तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रतर्फको कार्यक्रममा भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त प्रगति समीक्षा पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

सुशासन तथा संस्थागत सुधारतर्फ

९२. सेवा प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्न एवम् कानून बमोजिम स्थानीय तहलाई प्राप्त जिम्मेवारी र अधिकार प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न चालु आर्थिक वर्षमा ऐन २, निर्देशिका २, कार्यविधि १० वटा निर्माण भएको र ऐन ३, कार्यविधि ५, मापदण्ड १ वटा संशोधन गरी लागू गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षसम्ममा जम्मा १५४ कानून निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेका छन् ।
९३. सेवा प्रवाहतर्फ नागरिकता सिफारिस २ हजार ६ सय ४४, नागरिकता प्रतिलिपि सिफारिस ३ हजार ६ सय ९७, चौहद्वि सिफारिस ७ हजार २ सय ९९, नाता प्रमाणित सिफारिस १ हजार ३ सय ८८, खानेपानी धारा जडान सिफारिस ८ सय ४९, विजुली जडान सिफारिस ७ सय ९०, वस्तुगत विवरण ५ हजार १५, जग्गा नामसारी सिफारिस ६ सय ७२, नाता सम्बन्ध सिफारिस २ हजार

८ सय ८९ र अन्य सिफारिस ४२ हजार ९ सय ४६ गरी कूल जम्मा ६८ हजार १ सय ८१ सिफारिस भएका छन् ।

९४. सम्पत्ति व्यवस्थापन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा र वडा कार्यालयहरूका कर्मचारीहरूलाई online Software PAMS V2 मार्फत सम्पत्ति व्यवस्थापन गर्न PAMS V2 सम्बन्धी १ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम, ७२ जनालाई सेवा प्रवाह तथा क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम, २५ जना कर्मचारीलाई १५ दिने बेसिक कम्प्युटर तालिम प्रदान गरिएको छ ।
९५. चालु आर्थिक वर्षको यस अवधिमा स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७९ बमोजिम विभिन्न तहमा ४० जना कर्मचारीको तह वृद्धि गरिएको छ ।
९६. विभिन्न संघीय कार्यालयहरू मालपोत कार्यालय, नापी कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तह बीच राजस्व, रजिष्ट्रेशन, भूमी व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी कार्यलाई थप व्यवस्थित गर्न समन्वय र सहकार्य गरिएको छ ।
९७. राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय संजाल CITYNET, UCLG, ICLEI, MUAN, UNOPS लगायतका संघसंस्थासँग सम्बन्ध विस्तार एवम् बागमती प्रदेश सिन्धुपाल्चोक जिल्ला पाँचपोखरी थाङ्पाल गाउँपालिका र कर्णाली प्रदेश कालिकोट जिल्ला पचालझरना गाउँपालिकासँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएको छ ।
९८. वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवामा एकरूपता र छिटो छरितोको लागि नगर विकास कोषको सहयोगमा सिफारिस प्रणाली (सफ्टवेयर) सञ्चालन सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिम सम्पन्न भई प्रणाली सञ्चालनको प्रक्रियामा रहेको छ ।
९९. कार्यालयको गतिविधि, सेवा प्रवाहको जानकारी एवम् सार्वजनिक सूचना प्रवाह गर्न कार्यालयले सञ्चालन गरेको वेबसाईट, फेसबुक पेज तथा अन्य सामाजिक संजालहरू नियमित अध्यावधिक भैरहेको छ ।
१००. संघीय सरकारबाट अभ्यासमा ल्याइएका स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (LISA) र स्थानीय वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (FRA) अन्तर्गत नेपाल सरकारले गरेको मूल्याङ्कनमा क्रमशः ९२.५ र ८९ अंक सहित उत्कृष्टता हासिल गरिएको छ ।

वन, वातावरण, विपद् र फोहरमैला व्यवस्थापनतर्फ

१०१. नगरको सौन्दर्यता अभिवृद्धिका लागि पर्यटकीय स्थलहरू, धर्म संस्कृति झल्कने मठमन्दिर, गुम्बा, मस्जिद, पार्क लगायतका आकर्षक चित्र नेपाल ट्रष्टको कार्यालयको पर्खालमा पेन्टिङ्ग गरिएको छ । राप्ती नदी तटमा बुद्ध पार्क सँगै थप पार्क क्षेत्र विस्तार गरी आकर्षक बनाइएको छ । वडा नं. १० न्यूरेनीमा सेल्फि डाँडालाई रंगरोगन तथा वृक्षारोपण गरी सौन्दर्यकरण गरिएको छ । टोनी हेगन पार्कमा रंगरोगन तथा दुवो रोपण गरिएको छ ।
१०२. बजार क्षेत्र सरसफाई, फोहोर सङ्कलन कार्य, क्यारी निर्माण, कर्भस्टोनमा रङ लगाउने तथा सडकको खाल्डाखुल्डी पुर्ने कार्य, आवश्यकता अनुरूप औषधी डिसइन्फेक्टेन्ट छर्ने, नाला सफाई जस्ता कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
१०३. नगरलाई फूलैफूलको शहरको रूपमा विकास गर्ने योजना अनुरूप चालु आ.व. मा मुख्य बजार क्षेत्रको क्यारी, डिभाइडर, पार्कहरूमा उपमहानगरपालिकाको आफ्नै नर्सरीमा उत्पादन भएको र सिजनल समेत गरी जम्मा ३२,२४१ वटा बिरुवाहरू लगाउने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

नवनिर्माण टोल विकास संस्था अन्तर्गत सडकको दायौं बायाँ ८० वटा धुपीको विरुवा सहितको गमला राखिएको छ ।

१०४. जोखिम व्यवस्थापनका लागि मुख्य बजार क्षेत्र लगायत अन्य स्थानमा करिव १५६१ वटा खतराजन्य रुख काँटछाँट गरिएको छ । कार्यालयको उपकरण प्रयोग गरी २७ ट्रिप दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापन गरिएको छ । १२ वटा वेवारिसे लास सदगत गरिएको छ । शवदाह मेसिनबाट ९१ वटा शव निःशुल्क सदगत गरिएको छ । २०० परिवारलाई शव वाहन सेवा प्रदान गरिएको छ । आगलागी नियन्त्रणका लागि नगरको २ वटा वारुणयन्त्रबाट ११८ पटक (नगरभित्र १०३ र नगरबाहिर १५) सेवा उपलब्ध गराइएको छ ।
१०५. सफा हेटौँडा अभियान अन्तर्गत नगरको मुख्य बजार क्षेत्रमा टिपन टापन मार्फत दैनिक फोहोर संकलन तथा सरसफाई गरिएको र बजार निरीक्षणका आधारमा फोहोर गर्नेलाई दण्ड जरिवाना तथा कारवाही गरिएको छ । समावेशिताको मान्यता अनुरूप लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक समुदायका ३ जनालाई सफाईकर्मको रूपमा परिचालन गरेको छ ।
१०६. फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन र विद्यार्थीलाई सो कार्यमा अग्रसर गराउन ग्रीन स्कुल अन्तर्गत २ वटा विद्यालयहरूमा विद्युतीय फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ । साथै विद्यालयहरूमा इको क्लव गठन, वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू ग्रीन स्कुल मार्फत गरिएको छ ।
१०७. विपद्को पूर्वतयारीका लागि वन डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी प्रयोगात्मक अभ्यास सहितको ३ दिने तालिम कार्यक्रम चित्रेपानी सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको पदाधिकारीहरूलाई दिइएको छ । साथै सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ नेपाल (FECOFON), जिल्ला कार्य समिति मकवानपुरसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा मध्यवर्ति क्षेत्रको वडाहरू १२, १३, १४ तथा वडा नं. १, २, ५ को वन उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीहरूलाई वन डढेलो नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम गरिएको छ ।
१०८. सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह र टोल विकास संस्थाको माग अनुसार सचेतनामूलक होर्डिङ बोर्ड तयार गरिएको तथा आवश्यकता अनुसार नगरको वातावरणीय सफाई तथा नागरिकको सहजताको लागि वडाहरूलाई डस्टविन वितरण र विश्राम कुर्चीहरू वितरण गरिएको छ ।
१०९. दिगो विकास लक्ष्य ६ हासिल गर्न दक्षिण एसियामा नागरिक सञ्जाललाई सबलीकरण गर्ने अधिकारका लागि अघि बढौँ परियोजना यस उपमहानगरपालिका र साझेदार संस्था अन्तर्गत वातावरण र जनस्वास्थ्य संस्था, लुमन्ती आवासको लागि सहयोग समुह, खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता महासंघ नेपाल बीचको सम्झौता बमोजिम कार्यक्रम क्षेत्रका बासिन्दा, सरसफाईकर्म, साझेदार तथा सरोकारवाला संघसंस्थालाई आवश्यक तालिम सञ्चालन सहित स्वदेश तथा विदेशमा अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराइएको छ ।
११०. विश्व वातावरण दिवसको अवसरमा सप्ताहव्यापी कार्यक्रम अन्तर्गत बोतल देउ विरुवा लिउ, विद्यालय स्तरीय खेर गइरहेका बस्तुबाट उत्पादित समाग्रीहरूको प्रतिस्पर्धा, म हेटौँडाको मेयर भए भने; मेरो सहरलाई कसरी सफा र प्लाष्टिक रहित बनाउँछु ? भन्ने विषयक भिडियो प्रतियोगिता, प्रकृति संवाद जस्ता उत्कृष्ट कार्यक्रमहरू आयोजना गरिएको छ ।

१११. विपद्बाट प्रभावित १९ घर परिवारलाई तत्काल नगद राहत तथा ९ घर परिवारलाई खाद्यान्न राहत वितरण गरिएको छ । प्रकोप व्यवस्थापन कोषबाट विपद्को पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापनाका लागि जम्मा ४५ वटा योजना स्वीकृत भएकोमा १९ वटा सम्पन्न भएको छ ।
११२. नगरको विभिन्न उद्योग तथा व्यवसायिक फर्महरूबाट भएको प्रदुषणको अनुगमन तथा नियमन गरिएको छ ।
११३. वडा नं. १६ गैरीगाउँमा गाडी भासिएकोले उक्त स्थलको अध्ययन गरी गाडीको अवस्थिति पहिचान गर्न खानी तथा भूगर्भ विभागको प्राविधिक सहयोगमा सर्वेक्षण गरी प्राविधिक प्रतिवेदन प्राप्त गरिएको छ ।
११४. गत असोज ११ र १२ गते आएको बाढी, पहिरोबाट प्रभावित ईन्द्रसरोवर गाउँपालिकालाई अन्तरपालिका समन्वय अन्तर्गत विपद् पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणको लागि सहयोग गरिएको छ ।
११५. यस पालिकाको समन्वयमा क्रियान्वयनमा संचालित क्याप परियोजना अन्तर्गत अमर माध्यमिक विद्यालय र श्रमिक माध्यमिक विद्यालयमा विद्युतीय पुस्तकालय, सुचना बोर्ड, डस्टबिन र वायु प्रदुषण मापन यन्त्र जडान गरी बालबालिकालाई सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । त्यसैगरी उक्त परियोजना अन्तर्गत २ जना युवालाई तालिम प्रदान गरी वडावासीलाई सचेतना तथा पैरवी कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइएको छ । वडाको जनप्रतिनिधि, वडावासी, सशस्त्र प्रहरी समेतको उपस्थितिमा नदी सरसफाई अभियान अन्तर्गत राप्ती नदी तथा कर्ना खोला सफाई गरिएको छ । साथै प्लास्टिक प्रदुषणको हट स्पोट पहिचान गरिएको छ ।

न्यायिक समितितर्फ

११६. न्यायिक समितिमा नयाँ दर्ता भएका विवाद संख्या २१७, प्रक्रियामा रही अघिल्लो वर्षबाट जिम्मेवारी सरेका उजुरी ४४ गरी कुल २६१ उजुरी रहेका थिए जसमध्ये मिलापत्र भएको १२०, अन्य न्यायिक निकायमा जान सुनाइएको ५, अदालत जान सुनाइएको ३६, वडा मेलमिलाप केन्द्रमा छलफलको प्रक्रियामा रहेको ५४, न्यायिक समितिमा प्रक्रियामा रहेको १५, मुद्धा फिर्ता ११, मुलतवी ३, फैसला भएको १ र १६ वटा उजुरी डिसमिस भएका छन् ।
११७. समितिको स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत पाक्षिक न्यायिक डबली रेडियो कार्यक्रम, समुदाय स्तरीय न्यायिक अनुशिक्षण, विद्यार्थीसँग न्यायिक समिति कार्यक्रम, संदेशमूलक पकेट क्यालेन्डर प्रकाशन, कानुनी पुस्तक खरिद तथा वितरण, डकुमेन्ट्री निर्माण तथा प्रशारण, न्यायिक दर्पण स्मारिका प्रकाशन, सात स्थानमा जनचेतनामूलक सडक नाटक प्रदर्शन लगायतका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन् ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू,

अब म आन्तरिक तथा बाह्य राजस्व परिचालनको क्षेत्रमा भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त समीक्षा पेस गर्दछु ।

राजस्व परिचालनतर्फ

११८. संघीय सरकार वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत समानीकरण अनुदान अन्तर्गत रु. २९ करोड ९८ लाख आय अनुमान गरिएकोमा आम्दानी रु. २७ करोड ५० लाख अर्थात् ९१.७६ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । संघीय सशर्त अनुदान चालुतर्फ रु. ७९ करोड ७८ लाख ८१ हजार अनुमान गरिएकोमा रु. ७५ करोड ५१ लाख २० हजार अर्थात् ९४.६४ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । सशर्त पुँजीगततर्फ रु. २ करोड २ लाख अनुमान गरिएकोमा रु. १ करोड ५६ लाख अर्थात्

७७.५९ प्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । संघीय विशेष अनुदानतर्फ रु. १ करोड ३० लाख अनुमान भएकोमा रु. १७ लाख ८० हजार अर्थात् १३.६९ प्रतिशत प्रगति हासिल गरिएको छ । संघीय समपुरक अनुदानतर्फ रु. ३ करोड ५० लाख आय अनुमान गरिएकोमा रु. ४५ लाख ३९ हजार अर्थात् १२.९७ प्रतिशत प्रगति हासिल गरिएको छ । बागमती प्रदेश सरकारको विभिन्न शीर्षकमा रु. ११ करोड ३३ लाख ३० हजार अनुमान गरिएकोमा सतप्रतिशत प्रगति हासिल भएको छ । राजस्व बाँडफाँटतर्फ रु. ८५ करोड ८० लाख ८४ हजार अनुमान गरिएकोमा रु. ३३ करोड ६६ लाख २४ हजार अर्थात् ४५.०६ प्रतिशत प्रगति हासिल गरिएको छ । आन्तरिक स्रोतको आम्दानीतर्फ रु. ६९ करोड ६९ लाख ४३ हजार अनुमान गरिएकोमा रु. ४८ करोड ६६ लाख ६ हजार अर्थात् ६९.८१ प्रतिशत प्रगति हासिल गरी जेष्ठ मसान्तसम्म ७२.०३ प्रतिशत राजस्व परिचालनतर्फ प्रगति हासिल भएको छ ।

समाध्यक्षज्यू,

अब म यस उपमहानगरपालिकाको बजेट तथा खर्च (चालु र पूँजीगत) को वित्तीय प्रगतिबारे संक्षिप्त विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

व्ययतर्फ

पूँजीगततर्फ

११९. यस शीर्षकमा कुल बजेट रकम रु. १ अर्ब ३ करोड ४७ लाख विनियोजन भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्तसम्ममा रु. ३५ करोड ३७ लाख २५ हजार खर्च हुन गई वित्तीय प्रगति ३४.१९ प्रतिशत हुन गएको छ । वित्तीय व्यवस्थातर्फ रु. १ करोड विनियोजन भएकोमा ३९ लाख ७३ हजार खर्च हुन गई वित्तीय प्रगति ३९.७४ प्रतिशत हासिल हुन गएको छ ।

चालुतर्फ

१२०. यस शीर्षक अन्तर्गत १ अर्ब ७९ करोड ९५ लाख ४० हजार बजेट विनियोजन भएकोमा चालु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्तसम्ममा रु. १ अर्ब १४ करोड ८० लाख ६५ हजार खर्च भई ६३.८० प्रतिशत प्रगति हासिल गरिएको छ ।

१२१. यस अवधिमा चालु, पूँजी र वित्तीय व्यवस्था समेत जम्मा ५२.९४ प्रतिशत खर्च प्रगति हासिल हुन गएको छ ।

१२२. चालु तथा पूँजीगत खर्चका लागि स्रोतमा भएको अपर्याप्तताका कारण समयमा नै भुक्तानी दिन नसकिएको तथा उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायीबाट सञ्चालन भएको योजना तथा कार्यक्रमको भुक्तानी कार्य सम्पन्न पश्चात मात्रै दिने भएकोले वित्तीय प्रगति अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन ।

नगर सभाका अध्यक्ष एवम् सदस्यज्यूहरु,

अब म गरिमामय सभा समक्ष आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को योजना तर्जुमाका आधार र क्षेत्रगत बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१. वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमाका मुख्य आधार नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, संघ र प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति, कानून तथा मापदण्ड, संघीय र प्रदेश सरकारले तर्जुमा गरेका बजेट तथा कार्यक्रम, स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पति हस्तान्तरणसम्बन्धी निर्देशिका लगायतका अन्य प्रचलित कानून, संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहको आवधिक विकास योजना र स्रोत साधन, नेपाल सरकारले प्रतिबद्धता जनाएका दिगो विकासको लक्ष्य, संघ र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा सामाजिक नीति, सरकारको अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता/सन्धि संझौता, स्थानीय विविधता र विकासको अवस्थामा रहेको असमानता र स्थानीय सरकारको आन्तरिक स्रोतको सामर्थ्य रहेका छन् ।
२. यो बजेट तथा कार्यक्रमका मुख्य प्राथमिकता आर्थिक विकास तथा गरीबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, उत्पादनमुलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्ने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगारी बढ्ने, स्थानीय सहभागिता जुट्ने, स्वयंसेवा परिचालन गरी लागत न्यूनीकरण गर्ने, स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण अभिवृद्धि हुने, समावेशी र दिगो विकास, वातावरणीय संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्न सघाउ पुऱ्याउने, भाषिक तथा सांस्कृतिक पक्षको जगेर्ना र सामाजिक सदभाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुऱ्याउने, शिक्षा, स्वास्थ्य क्षेत्रको गुणस्तरीयता एवम् सबलीकरण, सबै प्रकारका सामाजिक विभेद अन्त्य भएको मानवताको सहर स्थापना गर्ने रहेका छन् ।
३. विकासको लागि आर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक पूर्वाधारहरु खडा गर्ने, शासनमा सुधार र सेवा प्रवाहमा जनताको सहज पहुँच वृद्धि गर्ने, आन्तरिक क्षमता विकास र सुदृढीकरणमा जोड दिने, सन्तुलित एवम् दिगो समावेशी विकासको अवधारणालाई आत्मसात गर्ने, गरीबी न्यूनीकरण तथा जनजीविकामा टेवा पुऱ्याउने, समृद्ध नगर सुखी नगरवासीको अवस्था हासिल गर्ने उद्देश्यका साथ बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

पूर्वाधार विकास

४. नगर क्षेत्रमा निर्माणाधीन एकीकृत बसपार्क तथा टर्मिनल भवन निर्माण सम्पन्न गरी सञ्चालन गर्न रु.४ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
५. सहरी सडक मर्मत सम्भारका लागि सडक बोर्ड नेपालसँगको लागत साझेदारीमा योजना सञ्चालन गर्न रु. १ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
६. चालु आर्थिक वर्षमा सम्झौता भई सञ्चालनमा रहेका भुक्तानी हुन बाँकी योजनाको दायित्व भुक्तानीको लागि रु. ३० करोड विनियोजन गरेको छु ।
७. संघीय तथा प्रदेश सरकार समपुरक कोष अन्तर्गत सञ्चालन हुने पदमपोखरी मुख्य सडक विस्तार, वृहत खानेपानी, चक्रपथ सडक लगायतका योजनाका लागि रु. ७ करोड विनियोजन गरेको छु ।

८. नगरवासीलाई स्वच्छ खानेपानी व्यवस्थापन गर्न हेटौँडा खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डसँग साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत तथा खानेपानीको न्यूनतम रकम भुक्तानीको लागि रु. १ करोड ७५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
९. वडा नं. ५, १५, १६ र १८ मा प्रशासकीय भवन निर्माण तथा मर्मतका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०. नगरको वृहत्तर विकासमा महत्त्व राख्ने ठुला आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन, डिजाइन, ड्रइङ, अनुसन्धान तथा परामर्शका लागि रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।
११. नगरको मुख्य चोक र बजार क्षेत्रमा उज्यालो सहर कार्यक्रम अन्तर्गत स्ट्रिट लाइट जडानका लागि रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।
१२. विभिन्न पूर्वाधारको आकस्मिक मर्मत सम्भारका लागि मर्मत सम्भार कोषमा रु.२ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१३. यस उपमहानगरपालिकाबाट हेटौँडा अस्पतालमा निर्माणाधिन बाल तथा प्रसुति कक्षमा एन.आई.सि.यु./पि.आई.सि.यु. सेवा सञ्चालन गर्नका लागि रु. २ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१४. गत विगत वर्षदेखि सञ्चालनमा आएका बहुवर्षीय योजनाहरु सम्पन्न गर्नका लागि रु.४ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१५. महिलामैत्री सहर, Healthy City, लुमन्ती परियोजना, विन परियोजना लगायतका साझेदारीमा सञ्चालन हुने योजनाको लागि रु.१ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१६. हेटौँडा-४ स्थित भुटनदेवी माध्यमिक विद्यालयमा मेघा विद्यालय पूर्वाधार निर्माणका (बहुवर्षीय योजना) लागि विद्यालयको ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा निर्माण कार्य शुरुवात गर्न रु. ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१७. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने हस्तान्तरित शसर्त कार्यक्रम, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान गरी कूल जम्मा रु.८९ करोड ७४ लाख लागतका योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१८. बागमती प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने हस्तान्तरित शसर्त कार्यक्रम, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान गरी कूल जम्मा रु.८ करोड ३६ लाख लागतका योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१९. अटोभिलेज पूर्वाधार निर्माण हेटौँडा-११, वाटर फन पार्क हेटौँडा-१४, गंगा आरती स्थल हेटौँडा-१०, भगिनी स्थानीय तह पूर्वाधार निर्माण सहकार्य, पालिका अस्पताल पूर्वाधार निर्माण, अन्तरपालिका सहकार्य पूर्वाधार निर्माण लगायतका योजनाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२०. वडा नं. १० मा रहेको निर्माणाधिन तामाङ्ग संग्रहालय निर्माण सम्पन्न गर्न रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु । साथै नेवा संग्रहालय निर्माण शुरुवात गर्न रु.२० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२१. हेटौँडा-२ र ५ मा रहेको राजकुलोहरु संरक्षण गर्न बहुवर्षीय योजना अन्तर्गत आगामी आर्थिक वर्षको लागि रु.५० लाख विनियोजन गरेको छु । साथै वडा नं. ११ मा रहेको कुलो निर्माण तथा मर्मत कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

उल्लिखित आयोजना समेत पूर्वाधार विकास क्षेत्रभित्र पर्ने सडक, खेल मैदान उर्जा, सडक बत्ति, जल स्रोत, भवन तथा आवास, सिँचाईलगायत नगर स्तरीय पूर्वाधार तर्फ रु. ६८ करोड ३९ लाख ४१ हजार विनियोजन गरेको छु । वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमका लागि रु. ३२ करोड २५ लाख ६२ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

आर्थिक विकास

२२. कृषि विकासतर्फका उन्नत बालीको विउ तथा मिनिकिट खरिद, विषादी खरिद तथा वितरण, साना सिँचाई कार्यक्रम, ल्याव सञ्चालन, कृषिमा युवा लक्षित कार्यक्रम, यान्त्रिकीकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम, आलु प्रवर्द्धन, कोदो प्रवर्द्धन, मेवा प्रवर्द्धन, लसुन/प्याज प्रवर्द्धन, अदुवा बेसार प्रवर्द्धन, स्वीट कर्न वेवी कर्न, मौरी पालन, फलफुल व्यवसाय प्रवर्द्धन, पत्करबाट प्राङ्गारिक मल प्रवर्द्धन, केराको फाइवर प्रशोधन, उत्कृष्ट कृषक सम्मान जस्ता कार्यक्रमका लागि रु. १ करोड ६२ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२३. मौसमी तथा बेमौसमी घाँस वितरण कार्यक्रम, आकस्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम, कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम, सेवा केन्द्रद्वारा नियमित सेवा सञ्चालन, विभिन्न खोप खरिद, बङ्गुर प्रवर्द्धन कार्यक्रम, युवा लक्षित पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम, मिल्क एनलाईजर खरिद, पाडा पाडी, गाई, बाख्रा पालन, सामुदायिक कुकुर बन्ध्याकरण, बाँझोपन निवारण शिविर, रेविज रोग रोकथाम, मागमा आधारित जीविकोपार्जन कार्यक्रम लगायतका पशु विकास तर्फका विविध कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गर्न रु. १ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२४. मेयरसँग स्वरोजगार कार्यक्रम, चिज बनाउने उद्योग, बारिष्ठा, सुशी, कपाल कटाई, काष्ठकला, मकैको खोस्टा र थाकलको चकटी सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्न, कोशेली घर सञ्चालन, उद्यमी नगर समूह सञ्चाल गठन, मागमा आधारित सीपमूलक तालिम, जुत्ता चप्पल घरेलु उद्योग प्रवर्द्धन, मकवानपुर उद्योग वाणिज्य संघसँगको सहकार्यमा Incubation and Learning Center सञ्चालन, उद्यम विकास सम्बन्धी मेला प्रदर्शनी, महिला उद्यमी समूह प्रवर्द्धन, कफी खेती प्रवर्द्धन, दुग्ध सहकारी मेसिनरी औजार अनुदान, सहकारी संस्थाको क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रमको लागि उद्योग, वाणिज्य तथा सहकारी तर्फ रु. ९८ लाख ३६ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२५. पर्यटन तर्फका प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गर्न रु. २८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२६. राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत अनौपचारिक श्रमिकका लागि योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोष, युवा लक्षित सीपमूलक तालिम, श्रमिक सचेतना कार्यक्रम, रोजगार आयोजना ज्याला साझेदारी लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ३० लाख ७१ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

उल्लिखित आयोजना समेत आर्थिक विकास क्षेत्रभित्रका योजना तथा कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. ४ करोड ६९ लाख ७ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक विकास

शिक्षा

२७. बाल विकास केन्द्रमा कार्यरत सहजकर्ता, विद्यालय कर्मचारी, विद्यालय सहयोगी तथा सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका परिचालकलाई संघीय सरकारले उपलब्ध गराएको पारिश्रमिकमा थप गरिएको रकमलाई निरन्तरता दिन यसका लागि रु. २ करोड ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।
२८. महिला शिक्षक सुत्केरी भएका बखत पठनपाठन हुने सिकाइ नोक्सानीलाई न्यूनीकरण गर्न सिकाइ आपुरणका लागि आवश्यक रकम बजेट व्यवस्थापन गरेको छु ।
२९. बि.ए.एल.एल.बी. कार्यक्रम सञ्चालन अनुदान सिद्धार्थ ल क्याम्पस, बि.एस्सी.एजी. कार्यक्रम सञ्चालन अनुदान हेटौँडा जनप्रिय क्याम्पस, पि.सि.एल.नर्सिङ्ग कार्यक्रम सञ्चालन सहकार्यको लागि रु.८० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३०. विद्यालयमा शिक्षकको अनुपस्थिति भएका बखत पठनपाठनमा हुने क्षति न्यूनीकरण गर्नका लागि “शिक्षक बैंक” को लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
३१. शैक्षिक सुधार कार्यक्रमसँग मेयर, एम.वि.वि.एस. छात्रवृत्ति, बौद्धिक अपाङ्ग कक्षा सञ्चालन अनुदान, मातृभाषा शिक्षण सिकाइ कार्यक्रम, वृत्ति मार्ग निर्देशन सेवा, विकट भूगोलका विद्यार्थी पोशाक सहायता, एसइई सहयोग जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि रु.८० लाख विनियोजन गरेको छु ।
३२. विद्यालय पूर्वाधार सुधार, छात्रा साइकल सहयोग कार्यक्रम, चेपाङ्ग, थामी सिमान्तकृत विद्यार्थी सहयोग, बहिरा विद्यार्थी सहयोग, सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन, धार्मिक विद्यालय अनुदान, बाल विकास सहजकर्ता तालिम लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

उल्लिखित आयोजना समेत शिक्षा क्षेत्रभित्रका योजना तथा कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. ५ करोड ५१ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

स्वास्थ्य तर्फ

३३. “मेयरसँग जनता स्वास्थ्य कार्यक्रम” मार्फत् विपन्न, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको घरभेट कार्यक्रम, पोषण कोशेली घर भेटघाट गर्ने (PNC Home Visit) कार्यक्रम, निशुल्क स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम, निशुल्क रक्त सेवा कार्यक्रम, डाइलायसिस लगायतका सेवा सञ्चालनका लागि रु. ६० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३४. हटिया र पदमपोखरी स्थित आधारभूत अस्पताललाई नेपाल सरकार स्वास्थ्य विमा बोर्ड कार्यालयमा आवद्ध गरी संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय तथा सहयोगमा स्वास्थ्य विमासहितको आधारभूत अस्पतालको रूपमा सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
३५. सामुदायिक आँखा अस्पतालको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तुल्याउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
३६. आयुर्वेद तथा बैकल्पिक चिकित्सालाई प्रवर्द्धन गर्दै नगरवासीलाई स्वास्थ्य सेवा सहजरूपमा प्रवाह गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

उल्लिखित आयोजना समेत स्वास्थ्य क्षेत्रभित्रका योजना तथा कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. २ करोड ७८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

युवा तथा खेलकुद

३७. अन्तराष्ट्रिय महिला फुटबल प्रतियोगिता, सहिद स्मृति स्थानीय गोल्डकप, उपमेयर कप महिला तथा पुरुष भलिबल, मेयर कप रनिङ्ग शिल्ड, मेयर कप फुटबल जस्ता खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना तथा विभिन्न खेलकुद मैदान तथा पूर्वाधार निर्माण, सीप विकास तालिम, खेल सामग्री सहयोग, अन्यत्र स्थानका खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागिता लगायत कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु.२ करोड ५५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

३८. महिला, बालबालिका तथा समावेशीकरण महाशाखाबाट सञ्चालन हुने बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगर दीगोपन, अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि कार्यक्रम, हिंसा पिडीत महिलाका लागि अल्पकालीन सुरक्षा स्थल, लैंगिक हिंसा तथा घरेलु हिंसा तथा विभेदविरुद्ध सचेतना कार्यक्रम, बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम र ज्येष्ठ नागरिकका कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. १ करोड ३३ लाख ३५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

३९. संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गतका विविध कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गर्न आन्तरिक स्रोतबाट रु. १ करोड २० लाख विनियोजन गरेको छु ।

४०. संघसंस्था तथा समुदाय परिचालन शाखा अन्तर्गतबाट सञ्चालन हुने टोल विकास संस्था परिचालन, मानव सेवा आश्रम अक्षय कोष लगायत सामाजिक संस्था अनुदान, लक्षित वर्ग सहायता कार्यक्रम, वृद्धाश्रम तथा बालगृह सञ्चालन अनुदान, असल समाज निर्माण अभियान लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आन्तरिक स्रोतबाट रु.२ करोड २७ लाख २० हजार विनियोजन गरेको छु ।

४१. न्यायिक समिति सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि रु. ७५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

उल्लिखित कार्यक्रम सहित सामाजिक विकास अन्तर्गत योजना तथा कार्यक्रमका लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. १६ करोड ८३ लाख ५५ हजार विनियोजन गरेको छु ।

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

४२. हरियाली, वृक्षारोपण तथा रंगरोगन, सफा हेटौँडा, जलवायु, वन तथा भूसंरक्षण, वातावरण संरक्षण, विपद जोखिम न्यूनीकरण र जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, फोहोर मैला व्यवस्थापन, ढल तथा नाला पूर्वाधार, खानेपानी सरसफाईतर्फका कार्यक्रम तथा योजना सञ्चालन गर्न आन्तरिक स्रोतबाट रु. ३ करोड १५ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

४३. एकीकृत खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना अन्तर्गत फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण लगायत खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापनको वृहत परियोजनामा लागत साझेदारीका लागि बहुवर्षीय आयोजना सञ्चालन गर्न आगामी आर्थिक वर्षको लागि रु.१ करोड विनियोजन गरेको छु ।

उल्लिखित कार्यक्रम सहित वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन एवम् सरसफाई र फोहोर मैला व्यवस्थापन अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, विपद् व्यवस्थापन कोष र वातावरण विकास कोषको लागि आन्तरिक स्रोतबाट रु. ६ करोड २० लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

४४. कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च व्यवस्थापनको लागि रु. ५९ करोड ६५ लाख ९० हजार विनियोजन गरेको छु ।

४५. संस्थागत क्षमता विकास, सुशासन प्रवर्द्धन, सेवा प्रवाह व्यवस्थापन, सूचना व्यवस्थापन, सूचना प्रविधिको प्रयोग र व्यवस्थापन, अन्तर निकाय समन्वय, स्थानीय योजना तथा तथ्याङ्क, सामाजिक सुरक्षा र पञ्जिकरण व्यवस्थापन, सुरक्षा व्यवस्थापन, सुशासन पूर्वाधार, राजस्व परिचालन लगायतका क्षेत्रसँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमका लागि सुशासन तथा संस्थागत विकासतर्फ रु.३ करोड ८९ लाख विनियोजन गरेको छु ।

उल्लिखित कार्यक्रम सहित सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आन्तरिक स्रोतबाट रु. ६३ करोड ५४ लाख ९० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

नगरसभाका अध्यक्ष महोदय,

अब म माथिका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नका लागि स्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

४६. आगामी आर्थिक वर्षका लागि नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न रु. २ अर्ब ९० करोड ३ लाख १० हजार विनियोजन गरेको छु ।

४७. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये आन्तरिक स्रोतबाट रु. ६२ करोड ७६ लाख ८० हजार, राजस्व बाँडफाँटबाट रु. ९२ करोड ७० लाख ५५ हजार, प्रदेश सरकारको विभिन्न अनुदानबाट रु. ११ करोड ४५ लाख ७५ हजार, सङ्घीय सरकारको अनुदानबाट रु. १ अर्ब १९ करोड ५० लाख तथा नगर विकास कोषबाट ऋण रु. ३ करोड ६० लाखबाट व्यहोरिने छ ।

४८. यस नगरलाई नगरसभा पश्चात सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारबाट अख्तियारी प्राप्त हुने सामाजिक सुरक्षालगायत अन्य कार्यक्रमको एकल खाता कोष प्रणाली मार्फत भुक्तानी हुने भएकाले प्रस्तुत बजेटमा उक्त कार्यक्रमको स्रोत समावेश नगरिएको व्यहोरा अवगत गराउँदछु ।

सभाका अध्यक्ष एवम सदस्यहरु

प्रस्तावित बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यक क्षमता विकास, संस्थागत, नीतिगत, कार्यविधिगत सुधारका कार्य गर्न सकिएमा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको सुनिश्चितता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्वको थप प्रवर्द्धन हुने विश्वास लिएको छु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम र बजेटबाट नगरवासीका आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गरी जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार हुँदै जाने, नगरमा उपलब्ध स्रोत साधनको उच्चतम उपयोगबाट नगरवासीको आर्थिक उन्नतिमा टेवा पुग्ने र वञ्चितमा परेका वर्ग, क्षेत्र तथा समूहको विकासमा मूलप्रवाहीकरण भई समावेशिताको प्रवर्द्धनमार्फत स्थानीय लोकतन्त्र सवलीकरण हुने विश्वास लिएको छु ।

नगरवासीको गुणस्तरीय सेवाप्रतिको बढ्दो आकांक्षालाई पूरागर्न हामीले आफूलाई अझ बढी उत्तरदायी, जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउँदै सरोकारवाला बिचको सहकार्य, समन्वय, सुझाव र सहमतिअनुकूल

वातावरण स्थापना गरी प्रभावकारी ढङ्गका साथ स्रोत-साधन परिचालन गरी नगरवासीको सबैभन्दा नजिकको देखिने सरकार हो भन्ने मान्यतालाई स्थापित गरेर देखाउनु पर्नेछ ।

आगामी आर्थिक वर्षको प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तयारी/प्रस्तुति गर्ने कार्य सार्थक तुल्याउन सहयोग पुऱ्याउनु हुने नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, विषयगत निकायका प्रमुख, राजनीतिक दलका पदाधिकारी, नगरसभाका सदस्य सबैको विचार हाम्रा लागि मार्गदर्शन हुनेछ । बजेट निर्माण कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारी, गैर-सरकारी संस्था, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी एवम् अन्य जनप्रतिनिधि र सरोकारवाला सबै निकाय तथा व्यक्तिप्रति हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

सभामा प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमलाई सफल र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न विनियोजन विधेयक, २०८२ तथा आर्थिक विधेयक, २०८२ लाई सम्मानित सभाबाट स्वीकृत गर्न प्रस्ताव गरेको छु ।

अन्तमा, यस बजेटको सफल एवम् प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सम्बद्ध सबै पक्षबाट सदा झैं निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दै बजेट, नीति तथा कार्यक्रम वाचन गरिरहेको यस क्षणमा यो गरिमामय सभामा उपस्थित सबै विशिष्ट महानुभावप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !